



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO
DIREKTORAT ZA JAVNI SEKTOR
Upravna akademija

LOKALNA SAMOUPRAVA

Dr. Katarina Žagar

V S E B I N A

- **POMEN LOKALNE SAMOUPRAVE V DEMOKRATIČNIH DRŽAVAH**
- **OPREDELITEV POJMOV**
- **REFORMA LOKALNE SAMOUPRAVE V SLOVENIJI**
- **NORMATIVNA UREDITEV**
- **ORGANIZACIJA IN FUNKCIJA LOKALNE SAMOUPRAVE V SLOVENIJI**
- **EVROPSKA LISTINA LOKALNE SAMOUPRAVE**
- **RAZVOJ LOKALNE SAMOUPRAVE**
- **VPRAŠANJA, MNENJA, IZKUŠNJE...**

LOKALNA SAMOUPRAVA

Elementi samoupravnosti:

- teritorialni
- funkcionalni
- organizacijski
- materialno – finančni
- pravni element samoupravnosti (Šmidovnik, 1995).

MED DRŽAVNO UPRAVO IN LOKALNO SAMOUPRAVO

DRŽAVNA UPRAVA

- centralizacija
- prisilnost
- hierarhična urejenost, podrejenost nižjih organov
- uprava se postavlja od zgoraj navzdol, od državne oblasti
- izvrševanje pooblastil na oblasten način – s pomočjo državne prisile
- učinkovitost, racionalnost, strokovnost pri izvajanju pooblastil državne oblasti

LOKALNA SAMOUPRAVA

- decentralizacija
- prostovoljnost
- avtonomnost, samostojnost, demokratizacija
- samouprava se gradi od spodaj navzgor, od prebivalcev
- prevladuje neoblastno urejanje in reševanje lokalnih zadev javnega pomena
- pripadnost, zavest o usodni povezanosti med prebivalci lokalne skupnosti

Vir: dr. Ciril Ribičič (1997): Lokalna samouprava. Ministrstvo za notranje zadeve

LOKALNA SKUPNOST

LOKALNA SAMOUPRAVNA SKUPNOST

ŠIRŠA

TEMELJNA

POKRAJINA

- regija
- provinca...

OBČINA

- mestna občina
- ...



OŽJI DELI

- KS
- vaška skupnost
- četrtna skupnost

REFORMA LOKALNE SAMOUPRAVE

- pravica prebivalcev RS do odločanja o javnih zadevah
- razmejitev in prenos državnih (upravnih) funkcij z občin na državo
- kakovostnejše življenje ljudi v lokalnih skupnostih
- ponovna ugotovitev in uveljavitev identitete klasične občine in drugih oblik lokalne samouprave

Vir: Poročevalec Državnega zbora Republike Slovenije, št. 21/94.

REFORMA LOKALNE SAMOUPRAVE

- **racionalna in učinkovita lokalna uprava**
- **enakomernejši razvoj vse skupnosti**
- **primerljivost s sosedi in drugimi evropskimi državami**
- **uveljavitev lokalne samouprave kot bistvenega elementa parlamentarne demokracije**

Vir: Poročevalec Državnega zbora Republike Slovenije, št. 21/94.

USTAVNA UREDITEV

V Sloveniji je zagotovljena lokalna samouprava (9. člen)

- **Uresničevanje lokalne samouprave (138. člen)**
- **Občina (139. člen)**
- **Delovno področje samoupravnih lokalnih skupnosti (140. člen)**
- **Mestna občina (141. člen)**
- **Dohodki občine (142. člen)**
- **Pokrajina (143. člen)**
- **Nadzor državnih organov (144. člen)**

POMEMBNEJŠI ZAKONI

- **Zakon o ratifikaciji Evropske listine lokalne samouprave – MELLs**
- **Zakon o lokalni samoupravi**
- **Zakon o lokalnih volitvah**
- **Zakon o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij**
- **Zakon o financiranju občin**

POMEMBNEJŠI ZAKONI

- **Zakon o samoprispevku**
- **Zakon o glavnem mestu Republike Slovenije**
- **Zakon o občinskem redarstvu**
- **Zakon o ukrepih za uravnoteženje javnih financ občin**
- **Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti**

LOKALNA SAMOUPRAVA - organizacija in funkcija

ZAKON O LOKALNI SAMOUPRAVI (ZLS) – vsebina:

- **splošne določbe**
- **območje in deli občine**
- **naloge občine**
- **organi občine**
- **občinska uprava**
- **premoženje in financiranje občine**

ZAKON O LOKALNI SAMOUPRAVI (ZLS) – vsebina:

- **občinske javne službe**
- **splošni in posamični akti občine**
- **medobčinsko sodelovanje**
- **nadzor državnih organov**
- **varstvo lokalne samouprave in pravic posameznikov ter organizacij**
- **prehodne in končne določbe.**

OBČINA

Zakon o lokalni samoupravi določa:

- da mora biti občina sposobna zadovoljevati potrebe in interese svojih prebivalcev in izpolnjevati druge naloge v skladu z zakonom
- da ima občina najmanj 5000 prebivalcev
- da ima občina lahko manj kot 5000 prebivalcev le v primeru združitve dveh ali več občin

(13.- 13.a člen ZLS)

MESTNA OBČINA

Mesto:

- več kot 3000 prebivalcev

MESTNA OBČINA:

- najmanj 20000 prebivalcev in 15000 delovnih mest
- gospodarsko, kulturno in upravno središče širšega območja

(15.a, 16. člen ZLS)

NALOGE OBČINE

IZVIRNE

- naloge, ki jih določijo občine
- naloge določene z zakonom

PRENESENE

- država zagotovi sredstva
- strožji nadzor

(21., 24., 88. člen ZLS)

IZVIRNE NALOGE OBČINE:

- upravlja občinsko premoženje,
- omogoča pogoje za gospodarski razvoj občine,
- ustvarja pogoje za gradnjo stanovanj,
- ureja, upravlja in skrbi za lokalne javne službe,
- načrtuje prostorski razvoj,
- pospešuje službe socialnega skrbstva,
- skrbi za varstvo zraka, tal, vodnih virov,
- gradi, vzdržuje in ureja lokalne javne ceste in poti,
- organizira komunalno redarstveno službo,
- sprejema statut občine in druge splošne akte itd.

! MESTNA OBČINA: nekatere dodatne naloge

(21., 22. člen ZLS)

OŽJI DELI OBČINE

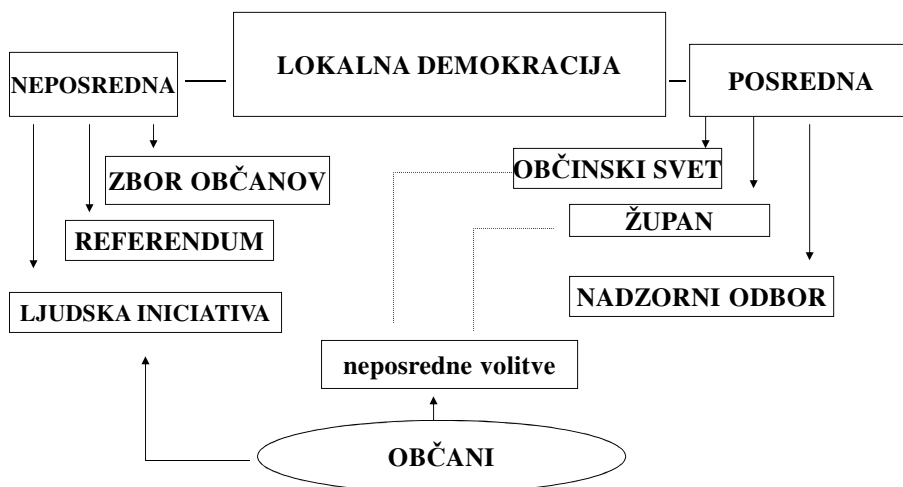
krajevne, vaške, četrtne skupnosti

- Statut občine lahko določi, da je ožji del občine PRAVNA OSEBA JAVNEGA PRAVA.
- Organ ožjega dela občine je SVET.
- NALOGE ožjih delov občine (tistih, ki imajo svet) se določijo s statutom občine.
- FINANCIRANJE: uporablja se zakon, ki ureja javne finance, o financiranju neposrednih uporabnikov občinskega proračuna.

(18.-19.č. člen ZLS)

ORGANIZACIJSKA STRUKTURA OBČINE

Shema: Lokalna demokracija – odločanje v občini (po ZLS)



OBČINSKI SVET

- 7- 45 članov
- **proporcionalne ali večinske volitve**
- **zastopanost narodnih skupnosti in Romov**

Pristojnosti:

- **sprejema** statut občine, odloke in druge občinske akte, prostorske in druge plane razvoja občine, občinski proračun in zaključni račun;
- **imenuje in razrešuje** člane nadzornega odbora, člane komisij in odborov občinskega sveta itd.
- **nadzoruje** delo župana, podžupana in občinske uprave;
- **odloča** o pridobitvi in odtujitvi občinskega premoženja, če ZLS ne določa drugače...in o drugih zadevah, ki jih določata zakon in statut občine...

(29., 38-40. člen ZLS in ZLV)

ŽUPAN

- predstavlja in zastopa občino,
- predstavlja občinski svet, ga sklicuje in vodi seje občinskega sveta,
- nima pravice glasovanja.

Župan tudi:

- **predlaga** občinskemu svetu proračun občine, zaključni račun proračuna, odloke in druge akte in skrbi za izvajanje odločitev občinskega sveta;
- **skrbi** za objavo statuta, odlokov in drugih splošnih aktov občine;
- **zadrži** objavo splošnega akta občine oziroma izvajanje odločitve občinskega sveta, če meni, da gre za neustavnost oziroma nezakonitost ali je v nasprotju s statutom ali drugim splošnim aktom občine;
- imenuje **podžupana** izmed članov občinskega sveta (po ZLS najmanj en podžupan).

(33., 33a. člen ZLS)

NADZORNI ODBOR

je najvišji organ nadzora javne porabe v občini,

Pristojnosti:

- nadzor nad ravnanjem s premoženjem občine,
- nadzor namenskosti in smotrnosti porabe proračunskih sredstev,
- nadzor finančnega poslovanja uporabnikov proračunskih sredstev.

Nadzor zajema:

- **ugotavljanje** zakonitosti in pravilnosti poslovanja pristojnih organov...
- **ocenjevanje** učinkovitosti in gospodarnosti porabe občinskih proračunskih sredstev

(32., 32.a člen ZLS)

Nezdružljivost funkcij

Funkcija člana občinskega sveta in podžupana ni združljiva s funkcijo:

- župana,
- članstvom v nadzornem odboru,
- z delom v občinski upravi,
- s funkcijo načelnika UE...

Funkcija župana ni združljiva s funkcijo:

- člana občinskega sveta,
- podžupana,
- članstvom v nadzornem odboru občine
- z delom v občinski upravi.

(gl. 37. b člen ZLS)

Nezdružljivost funkcij

Član nadzornega odbora ne more biti:

- član občinskega sveta,
- župan, podžupan,
- član sveta ožjega dela občine,
- tajnik občine,
- javni uslužbenec občinske uprave,
- član poslovodstev organizacij, ki so uporabniki proračunskih sredstev.

(gl. 32.a člen ZLS)

Nezdružljivost funkcije poslanec:župan

- Zakon o spremembi zakona o poslancih 2011:

**...Poslanec ne sme opravljati funkcije župana
in podžupana v občini (10. člen).**

NEPOSREDNA LOKALNA DEMOKRACIJA

- ZBOR OBČANOV
- REFERENDUM
- LJUDSKA INICIATIVA

(44.-48. člen ZLS)

Iz novele ZLS-S (Ur. l. RS 30/18) – participativni proračun:

„Občina lahko v postopku priprave predloga proračuna določi višino sredstev, namenjeno financiranju projektov, ki jih predlagajo občani. O predlaganih projektih občina izvede posvetovanja z občani najkasneje do predložitve proračuna občinskemu svetu v sprejem.“

(48.a člen, ZLS)

OBČINSKA UPRAVA

USTANOVITEV: **občinski svet** na predlog župana

NALOGE: upravne, strokovne, pospeševalne,
razvojne...

VODENJE: **tajnik občine** - direktor občinske uprave

USMERJANJE IN NADZOR: **župan**

(gl. 49. - 50.c člen ZLS)

OBČINSKE JAVNE SLUŽBE

Opravljanje lokalnih javnih služb občina zagotavlja:

- neposredno v okviru občinske uprave,
- z ustanavljanjem javnih zavodov in javnih podjetij,
- z dajanjem koncesij...

Občine lahko skupaj ustanovijo javni zavod ali javno podjetje, za izvajanje javne službe lahko podelijo skupno koncesijo.

(61. - 62. člen ZLS)

SPLOŠNI IN POSAMIČNI AKTI OBČINE

STATUT občine

Zadeve iz svoje pristojnosti ureja občina z:

- **odloki**
- **odredbami**
- **pravilniki**
- **navodili**

Zadeve iz prenesene pristojnosti ureja občina z:

- **odloki**
- **drugimi predpisi**, kot določa zakon

(64. -70. člen ZLS)

PREMOŽENJE IN FINANCIRANJE OBČINE

- **LASTNI VIRI OBČINE**
- **SREDSTVA DRŽAVE**
- **ZADOLŽEVANJE**

(51. – 59. člen ZLS, gl. tudi ZFO)

MEDOBČINSKO SODELOVANJE

ZVEZA OBČIN

- Ustanovita jo dve ali več občin zaradi skupnega urejanja in izvajanja posameznih upravnih nalog, izvajanja razvojnih in investicijskih programov

ZDRUŽENJA

- predstavljanje in uveljavljanje lokalne samouprave
- skupno zagotavljanje svojih interesov
- lastnost reprezentativnosti, če je včlanjenih najmanj 30 % občin oz. če gre za združenje mestnih občin najmanj polovica mestnih občin

(86.- 86.a člen ZLS)

NADZOR DRŽAVNIH ORGANOV



VLADA

MINISTRSTVA

- **zakonitost** dela organov občin
- **primernost in strokovnost** v zadevah, ki jih na občine prenese država

RAZPUSTITEV OBČINSKEGA SVETA

RAZREŠITEV ŽUPANA

(88.- 90.č člen ZLS)

VARSTVO LOKALNE SAMOUPRAVE

- presoja pri Ustavnem sodišču
- upravni spor

DRŽAVNI ZBOR mora pridobiti **mnenje lokalnih skupnosti** pred sprejetjem zakonov in drugih predpisov, ki se nanašajo na koristi občin.

VLADA mora pred sprejetjem predlogov zakonov oziroma preden jih predloži v sprejem in pred sprejetjem drugih predpisov, ki zadevajo pristojnosti, delovanje in financiranje občin, zagotoviti ustrezno sodelovanje **združenj občin**.

(91-94. člen ZLS)

EVROPSKA LISTINA LOKALNE SAMOUPRAVE - MELLS

- sprejel jo je Svet Evrope leta 1985 v Strasbourgu
- Slovenija jo je podpisala leta 1994, leta 1996 pa ratificirala
- začetek veljavnosti za Slovenijo leta 1997

Vir: Zakon o ratifikaciji Evropske listine lokalne samouprave, Uradni list RS št. 57/96

NAČELA LISTINE:

- **Ustavni in zakonski temelji za lokalno samoupravo**
- **Pojem lokalne samouprave**
- **Področje dejavnosti lokalne samouprave**
- **Varstvo mej lokalne oblasti**
- **Ustrezne upravne strukture in viri za delo lokalnih oblasti**

NAČELA LISTINE:

- **Pogoji za izvajanje nalog na lokalni ravni**
- **Upravni nadzor nad dejavnostmi lokalnih oblasti**
- **Finančni viri lokalnih oblasti**
- **Pravica lokalnih oblasti do združevanja**
- **Pravno varstvo lokalne samouprave**

NAMESTO ZAKLJUČKA

- ✓ Kaj pa pokrajine?
- ✓ Sodelovanje pri upravljanju na lokalni ravni
- ✓ Etika v lokalnih skupnostih...

?...Vprašanja...?

HVALA ZA POZORNOST

LITERATURA IN VIRI

- Ministrstvo za javno upravo in pravosodje: Lokalna samouprava, spletno mesto: http://www.mpiu.gov.si/si/delovna_podrocja/lokalna_samouprava/, maj 2012.
- Ribičič, Ciril (1997): Lokalna samouprava. Študijsko gradivo, Ministrstvo za notranje zadeve, Ljubljana.
- Šmidovnik, Janez (1995): Lokalna samouprava, Cankarjeva založba Ljubljana.
- Ustava Republike Slovenije, Uradni list RS št. 33/91 in spremembe.
- (1994) "Uvedba lokalne samouprave v Sloveniji." Poročevalec Državnega zbora Republike Slovenije, št. 21. Ljubljana.
- Zakon o lokalni samoupravi, Uradni list RS , št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo in spremembe.
- Zakon o ratifikaciji Evropske listine lokalne samouprave, Uradni list RS št. 57/96, MP št. 15.
- Zakon o poslancih, Uradni list RS št. 112/05 - uradno prečiščeno besedilo in spremembe.
- Žagar, Katarina (2003): Lokalna samouprava, organizacija in funkcija, študijsko gradivo. Ministrstvo za notranje zadeve, in dopolnjene izdaje.